

uden at jeg aner det, kommer til at beskrive baade den ene og den anden Ellipse.

Et fortræffeligt Portrait af ham er allerede meddeelt i forrige Nummer af „Illustreret Tidende“, men — skjøndt det ganske vist lyder som en magtig Selvmobsigelse — jeg nødes til at erklære, at det ikke rigtig tilfredsstiller mig: jeg troer nok, at det giver os „Statsraaden“, og han er tilvisse al Værd, men det giver os ikke, synes mig, hvad jeg ogsaa kunde ønske givet: den jævne, fordringsløse Mand, der sidder i den ene Ende af sin Sopha og med et udtømmeligt Liv og Lune snakker Sammen med den Gæst, der har faaet Plads i Sophæns anden Ende. Jeg har seet et andet Photographi af ham, og det var jævnt nok, men det tilfredsstillede mig heller ikke, fordi Livet og Lynet, Genialiteten, savnedes i Blikket. Maaskee gaar det med Malmsten, som med en anden genial Mand, der engang sendte en af sine Venner sit Portrait med de Ord: „Du vil sagtens finde, at det ikke ligner, men Skjælden ligger hverken hos Photographen eller hans Maffine; Grundten er den, at jeg aldrig ligner mig selv, fordi jeg altid er mig selv ulig.“ — Jeg troer ogsaa, naar jeg tænker mig ret om, at Malmsten har flere Ansigter, alt efter den Mand, der er over ham. Det er kun os andre dagligdags Menneſter, der altid have et og samme Ansigt og derfor kunne gjenkjendes i ethvert Photographi.

Det var om Flo, Talen var, og her fødtes Carl Johan Malmsten d. 9de April 1814, her henlevede han ogsaa de tretten første Aar af sit Liv under sine Forældres Omhu og Baretægt. Men en Ven havde han, som rigtignok var adskillige Aar ældre end han, men som ligesuldt var hans staaende Omgangsvæn, med hvem han kom ganske fortræffeligt ud af det. Det var en fattig, puffekrygget Bondekuss, et Genie i sit Slags, ja paa en Maade et Universalgenie. Han var Poet og Regnemester, Dyrklæge og Menneſtelæge (thi han aarelob Folk), alt i een Person. Han kom jevnlig op i Præstegaarden, og „med honom triftes Carl så innerligt väl.“ Thi Knuden var jo blandt Andet Regnemester, og fra sin allertidligste Barndom lagde Carl en mærkbar Vist til Regning for Dagen. Ofte kunde Moderen træffe de to Regnemestere liggende ved Siden af hinanden paa Salens Gulv, paa hvilket de, i Savn af Griffel og Tavle, udførte det ene Regnestykke efter det andet med Kræde. Og det var ikke ganske smaa eller lette Opgaver, de løste; een af dem løb saaledes: En Strædder, hans Svend og hans Dreng udføre en vis Deel Arbejde, og den overskydende Arbejdsfortjeneste skal deles imellem dem efter aftalte Forholdstal. Da Arbejdet er særdegt, viser det sig, at det rene Overskud er syv Rigsdaler; hvormeget saar saa Enhver af dem? De fik stuttelig Opgaven løst, men Arbejdet medtog samfulde fjorten Dage. — Denne Bondekuss vedhænger „Professoren og Statsraaden“ sig endnu som sin Barndomsven og sin første Lærer i den ædle Regnekunst.

Dengang regnede de med Kræde; saa kom Gulvtaffen, og al deres Daad var udslettet! Ganske udslettet? Nei! der var dog een Krog, som Gulvtaffen ikke kunde naae; men om det nærmest var i Carls Hjerte eller Hjerne, at Krogen laa, skulle vi her hverken afgjøre eller undersøge.

Det var en stor Tavle, de dengang regnede paa: hele Salens Gulv; og det var alvorlige Opgaver, der dengang bekræftede dem: at faae rettelig skiftet og deelt mellem Mester, Svend og Dreng; men Carl fik dog siden et langt større Regnebrødt og langt større og alvorligere Opgaver: nu er hele Norden hans Regnebrødt, og der kommer Gulvtaffen ikke strax og sletter hans Regnestykker ud; ja, den kommer der aldrig, mener jeg.

Det saae dog ikke ligt ud til, at han nogenstunde skulde naae et saadant Regnebrødt, thi 1827 døde hans Fader, og Carl var nu ikke meget rigere end hans hidtidige Læremester, den fattige, puffekryggede Bondekuss. Han var allerede dengang begyndt at studere, men for at kunne fortsætte sine Studier maatte den trettenaarige Dreng paatage sig en Hunslererplads. Og denne Lærevirksomhed maatte han uafbrudt fortsætte i samfulde tolv Aar, saa i et, saa i et andet Huus. Naar han havde arbejdet med de Andre, maatte han arbejde for sig selv, som Hovbojden, der først maa arbejde paa Herregaarden og saa hjælpe Mattetimerne til at lægge sin egen Sæd og til at bjerge den.

Og han arbejdede. I det nævnte Lidsrum af tolv Aar, medens han maatte undervise baade den Ene og den Anden, tog han først Studentexamen ved Upsala Universitet (Væaren 1833), dernæst de øvrige Examiner, og ved Udløbet af de tolv Aar promoveredes han 1839 „med första hedersrummet“ til Doctor i Philosophien ved det nævnte Universitet. Det følgende Aar (1840) blev han Docent sammesteds, og allerede to Aar senere (1842) blev han, ifkun otteogtyve Aar gammel, *Jons Svaneberg*s Eftermand som ordentlig Professor i den rene Matematik ved Upsala Universitet. — Haslen bærer sine smaa Nødder det ene Aar efter det andet, i hvad Jordbund den saa groer, og Ingen behøver sig stort om Stammen, skjøndt alle elffe Frugten. Men om Valnøddetræet fortæller man, at det skal habes og mishandles for at bære god og rigelig Frugt. Var Malmsten et saadant Valnøddetræ? Var han kun sin gode og rigelige Frugt, og har den saa tidlig, fordi

han havde haarde Dage som Dreng og Ungling, eller uagtet han havde dem? Spørgsmaalet lazer sig ikke besvare, men vist er det, at en mindre sund og sei Natur, en mindre kraftig Villie med en lidt mere kølig Kjærlighed til Ideen vilde have bukket under for en saadan Ungdom, uden nogenstunde at naae Maalet. — 1854 var han Promotor i det filosofiske Facultet, og 1855—56 var han Universitetets Rector.

Skjøndt det var i en usædvanlig ung Alder, han blev Professor, vandt han dog snart en usædvanlig stor Tilhørsfreds, og der var kun een Stemme om hans umaadelige, raske og flid, om hans ufulde Foredrag og henrivende Veltalenhed. Om den Thærdighed og Flid, hvormed han tidlig og tidlig arbejdede, gaar der endnu i Upsala mangt et Sagn; et eneste saadant skal jeg her meddele: Der var i England udfat en stor Pris for Løsningen af en vigtig og vanskelig matematisk Opgave. Malmsten fik først silde Kundskab derom, men tog ligesuldt fat paa Opgaven og arbejdede ved Nat og Dag. Hele sin gigantiske Kraft, hele sin rige Genialitet havde han samlet paa dette ene Punkt. Og han fik Opgaven løst og var især med at afsende Løsningen. Men som han trykkede Seglet paa Convoluten, kom Posten, og den bragte Underretning om, at Opgaven allerede var løst af en Franskmænd, som var tilkjendt Prisen. For saa vidt havde han altsaa arbejdet forgjæves, men ikke nok hermed: Kampesært er han, men han havde dog overanstrengt sig, og nu, da det Maal, han havde kæmpet for, var naaet, og altsaa ikke mere kunde holde de spændte Kræfter oppe, faldt han i en voldsom og farlig Sygdom, som truede de lyse, herlige Evner med Tilintetgjørelse og Undergang. Den sunde og kraftige, ungdommelige Natur vandt dog tilfældigvis atter Seir over Sygdommen. — Man mindes, at jeg fortæller et Sagn, og for den fuldstændige historiske Rigtighed tør jeg ingenlunde borge.

I Upsala giftede han sig — hvis jeg ikke er fejl underrettet, med en Frøken Anckarsvård, af den berømte Familie, der har givet Sverige flere bekendte Statsmænd og Krigere. Med hende har han adskillige Børn — om jeg mindes ret, tre Døtre og to Sønner.

1859, i Slutningen af Kong Oscar's Regjering, udnævntes han til consultativt Medlem af Statsraadet, hvad han er endnu. Han har altsaa ingen Portefeuille, og det er derfor vanskeliggere at paavise hans rette Betydning som Statsraad, men i Sverige regner man ham med de Geer og Manderstrøm til de dygtigste og mest frivillige i det nærværende høist hæderlige og fremadskridende Cabinet, hvis Medlemmer imidlertid alle hænge sammen som en tætsluttet Enhed, nær havde jeg sagt som Ærtebalm. Han har ikke for Intet haft en fattig Bondekuss til Barndomsven: han er ikke opvoget i trange Aar, for siden forment at see ned paa det jævne og fattige Folk, af hvilket han er udgaaet, paa det, der maa æde sit Brød i sit Ansigtssved. Og han er ikke født ved en af de Hovedveie, der føre fra Stockholm baade til Christiania og Kjøbenhavn, for selv at blive ubekendt med Veien, der forbinder vore Hovedstæder: han kan godt finde Veien baade til Nordens Hoved og Nordens Hjerte, her som der, og han vandrer gjerne den kjæmte Veie, og leder Andre paa den med.

Skulde nærværende Forfatter have Noget at indvende mod „Statsraad“ Malmsten, skulde det nærmest være, at han under forrige Rigsdag modfattede sig Føltingen af det medicinske Facultet fra Upsala til Stockholm (Carolinska Institutet); der maatte han hellere være gaaet med sin Broder. Men det kan gjerne være, at det kun var Statsraaden, der gjorde Modstand, og at Carl Johan Malmsten var gaaet samme Veie som Per Henrik Malmsten, hvis han som denne havde været Professor ved Carolinska Institutet eller havde været andet end Statsraad, i hvilken Ægenſkab der ganske vist kunde paavilse ham Pligter, som han ikke vilde have kjendt i en anden Stilling. Da der endelig skulde stiftes og deles mellem de to Institutioner, Universitet og Institut, overtog han desuden Ræglernes vanskelige men utaknemmelige Rolle.

Statsraadens Gjerning kan dog ikke optage hele hans Arbejdskraft; han kan ved Siden af faae Stunder til at udrette mangt et andet Hverv. Saaledes er han en af Bestyrerne for Livsforfæringssekskabet Scandia. Vi kunne ikke fortælle ham i, at han bruger sine Kræfter, hvor han finder en passende Gjerning for dem, og endnu mindre kunne vi fortælle Scandia i, at det gjerne tæller ham blandt sine Bestyrere; vi vilde dog fortie Sandheden, hvis vi undlode at tilføje, at der i Pressen og Folkstemmen har høvet sig flere Røster, som have bestridt det Rigtige i, at en af Regjeringens Medlemmer deeltog i Styrelsen af et privat Selskab, da Styrelsen ifølge Loven er undergivet Regjeringens Control.

Hvilke Ridderordener han har, samt hvormeget, har jeg aldeles glemt, eller jeg har nok i Grunden aldrig spurgt enten ham selv eller nogen Anden derom.

Samme Aar som han tog Doctorgraden (1839), var han med i Göteborg, hvor de nordiske Naturforskeres Selskab blev stiftet og deres første Møde holdt. Næste Aar deeltog han i deres andet Møde i Kjøbenhavn, og 1844 i det fjerde Møde i Christiania. Hvorfor han ikke var tilstede ved de følgende Møder, vide vi ikke, men 1860 deeltog han atter i det ottende Møde i Kjøbenhavn, hvor han var Ordfører i den physikalisk-kemisk-matematiske Section, og 1863 var han første Ord-

forandere (Formand) ved det niende Møde i Stockholm, alle-rede valgt hertil paa Mødet i Kjøbenhavn. — Jeg sagde for-leben om ham, at Mødet vanskelig skulde have fundet en bedre Styre og Leder, at hans Bliks Klarhed strax gjør sig gjen-dende, og at Tankens Skarphed umiddelbart godtgjør, at han er fæst til at styre og lede. Derfor, soiede jeg til, kan de nordiske Naturforskeres niende Møde i Sandhed være stolt af sin Formand, og det vil villigt vedgaae, hvor uendelig meget det skylder ham, hvadenten man nærmest seer hen til de viden-skabelige Forhandlingers alvorlige Udbytte, eller til det dag-lige, kelskabelige Samliv, eller til de festlige Sammenkomster, hvor Ordet iserer sig sin Vingeham, men hvor det ikke stod nogen Anden saaledes til Tjeneste som Formanden. — Om alt dette er der nu vistnok kun Enstemmighed blandt Deeltagerne, og jeg behøver neppe at udbræde mig videre derom. Der er ganske vist ogsaa Enstemmighed, om hvad jeg end-videre sagde, naar jeg tillagde ham en Veltalenhed, der søger sin Vige: et smukt og kraftigt Organ, et livligt og ædelt Foredrag, en Begeistring, der slaar og smelter, løfter og ben-riker, men taber aldrig selv det faste Stæde, og river det heller ikke bort under Fødderne paa Tilhørerne, med saa Ord: en Poesiens svulmende Fylde, som i ubrødelig Pagt har givet Videnskabens Ålvor og Tybde sin høire Haand. Upsala har sendt Tusinder af Studenter trindt om Land, som nu i tyve Aar og derover have baaret det samme Vidnesbyrd; og man kan gaae, hvor man vil, til Kjøbenhavn, Christiania eller Stockholm, og man skal høre det eenstemmig gjentagne af En-hver, som nogenstunde var hans Tilhører. — Jeg vil ikke be-nævne mig til Deeltagerne i det sidste Stockholmersmøde; deres Indtryk er endnu saa friskt og nyt, saa der maaskee kunde reises Spørgsmaal om, hvorvidt det ogsaa er sikkert, at det vil staae sin Prøve, naar Ordens Musik er henveiret, og kun Tankens Indhold bliver tilbage. Jeg vil hellere vende mig til hans Tilhørere og Tilhørevinder fra Kjøbenhavnersmødet 1860, og jeg tør frit paastaae, at Ingen af dem endnu har glemt, hvorledes Malmsten rev dem med sig, hvad enten han lo og spogte, eller han rørte ved de dybeste Strænge i deres Sjæl, hvorledes han herskede over deres Smil og Taarer, deres latter og ustandselige Jubel. — Og endnu skal jeg minde om Grundlovsfejten i Stockholm den 6te Juni 1859, da Sverigs nuværende Grundlov fyldte sit halvtrediesindstyvende Aar. Der blev dengang holdt flere Taler, og Bladene havde hurtig-skrivere, som næste Dag gjengave deres Foredrag — kun ikke Malmstens, den nye Statsraads. Og hvorfor? Forbi han saaledes havde revet Alle med sig i sin Tales Flugt, at det blev umuligt for Hurtigskriverne mekanisk at følge ham med Pennen. De maatte alle vedgaae, at de havde forsværget deres Pligt: de skulde halvt have været Dø og halvt have været Pen, men de havde ubelukkende været Medborgere; Hjertet havde været saa fuldt, at Ingen af dem var kommet ihu, at han ubelukkende sad der, fordi hans Fingre skulde føre Pennen.

Jeg sagde ligeledes forleden: „Thomanders Veltalenhed er vidt og bredt kjendt over Norden, men Malmsten er Natur-forskerens Thomander.“ Jeg ved ikke, hvilken Riske, der har understreget de sidste Ord i denne Sætning; jeg selv vilde hellere seet, at han havde overstreget dem. Der er noget far-ligt i dette Slags Billeber, thi de ere altid skjæve, altid mere eller mindre vilblende. Naar man har faidt Dronning Margrethe Nordens Semiramis, eller Holberg Nordens Mo-skilde, eller Bellman Nordens Anakreon osv. osv., bilder man sig stundom ind, at man har sagt noget ret Godt og Slaaende, og — man har dog netop staaet ligesaa meget udenom Sam-met, som man har ramt det paa Hovedet. Ethvert Jeg er sig selv og kun sig selv: gif han op i nogen anden, eller faldt han sammen med nogen anden, hørte han op at være et Jeg, og kunde da allermindest være et eiendommeligt, et stort Jeg. Jeg kunde ligesaa godt have sagt, at Thomander er Theo-logernes Malmsten, som at Malmsten er Naturforskerens Tho-mander. Andre have villet sammenstille Malmsten med Tegnér og have villet finde en slaaende Lighed mellem dem som Ta-lere. Ogsaa dette er urigtigt. Det eneste Rigtige er, at Tegnér er Tegnér, Thomander er Thomander, og Malmsten er Malmsten, intet mere og intet mindre og intet andet. Derfor kan der nok findes et vist Slægtstykke, og sælles for Malmsten og Thomander er saaledes den Lethed, den Natur-sigthed og Utvungenhed, hvormed de i Talen bevæge sig fra det letteste Lume til den dybeste, mest gribende Ålvor, og kunne, om de vilde, gaae samme Veie tilbage igjen. Fælles for dem er endvidere den udtømmelige, den slaaende Villedrigdom, hvorover de raade, skjøndt de begge mindes Tegnér's Regel, at Sædemanden skal saae sin Sæd med Haanden og ikke paa engang styrte den ud af Sækken. Og flere Ligheder kunde vel endnu paavises ved Siden af al Uligheden; men hver for sig ere de et Jeg, som det er en Nødvendighed at høre og en Guld-grube at studere. — Det var ikke for Intet, at Malmstens Brugte gif midt imellem Kinneskulle, Halle- og Huneberg og Trollhättan: fra Kinneskulle fik han den milde, varme, frodige Vægt og den vide, den henrivende Udsigt over Sjø og Land; fra Halle- og Huneberg den høie, strenge, gribende Ålvor; men fra Trollhättan fik han Fødselsens lystige Fald og dens mægtige Brusen, samt det eventyrlige, det troldomsagtige Herredømme over Tante og Føllesse.